

Š i f r a k a n d i d a t a :

Državni izpitni center

JESENSKI IZPITNI ROK

GEOGRAFIJA

==== Izpitna pola 1 ====

Obča geografija – Regionalna geografija sveta in Evrope

Sreda, 29. avgust 2018 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Izpiti poli je priložena barvna priloga.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.

Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati nalog, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpisite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani).

Izpiti pola vsebuje 24 nalog. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 50. Za posamezno nalogu je število točk navedeno v izpitni poli.

Rešitve pišite z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom v izpitno polo v za to predvideni prostor **znotraj okvirja**. Odgovarjajte v obliki povedi in ne le z besedo ali besedno zvezo. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napisano prečrtajte in rešitev zapišite na novo. Nečitljivi zapisi in nejasni popravki bodo ocenjeni z 0 točkami.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani (1–16), od tega 4 prazne.

Barvna priloga ima 4 strani (17–20), od tega 1 prazno.

M 1 8 2 5 0 1 2 1 0 2

3/20

Prazna stran

OBRNITE LIST.

Obča

1. Imenujte dva podnebna elementa, ki sta opisana v vremenski napovedi.

Vremenska napoved

Danes bo delno jasno, na Primorskem dopoldne še pretežno oblačno. Najvišje dnevne temperature bodo od 5 do 11, na Primorskem do 13 stopinj Celzija. V nedeljo in ponedeljek bo v severni in vzhodni Sloveniji pretežno oblačno, drugod bo rahlo deževalo.

1 _____

2 _____

(2 točki)

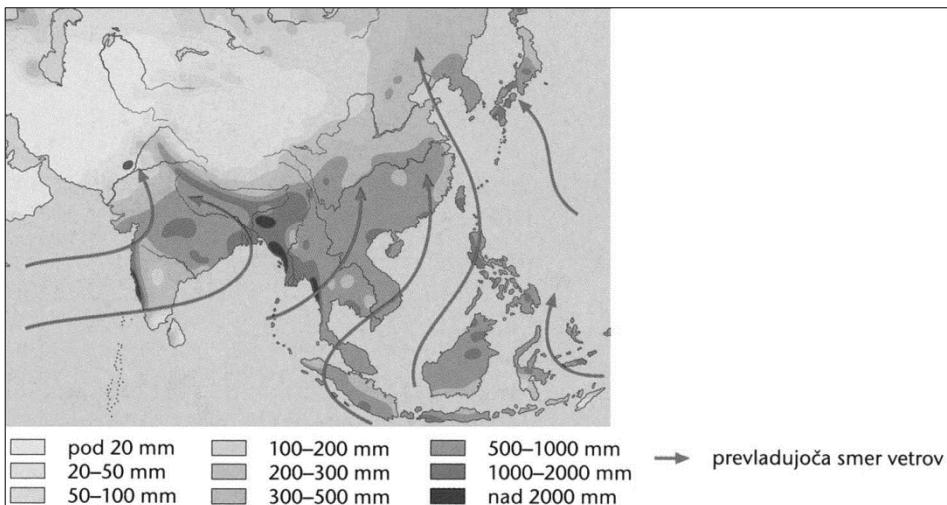
2. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, oziroma NE, če je napačna.

DA NE Topel zrak lahko sprejme več vodne pare od hladnega.

DA NE Topel zrak ostaja pri tleh, saj ima večjo gostoto kot hladen.

(2 točki)

3. Napišite letni čas, za katerega so značilne vremenske razmere na območju Južne in Jugovzhodne Azije, ki jih prikazuje slika 1, in razložite vzrok za prevladujočo smer vetrov.

Slika 1

(Prirejeno po: Senegačnik, J., 2013: Svet. Geografija za 2. letnik gimnazij, str. 14. Modrijan. Ljubljana)

Letni čas: _____

Razlaga: _____

(2 točki)

4. S pomočjo slike 7 v barvni prilogi, ki prikazuje smer stalnih vetrov, dopolnite besedilo tako, da izberete eno od besed, ki sta zapisani pod črto, in jo zapишete na črto.

Zaradi močnega segrevanja površja se nad ekvatorjem zrak _____ in adiabatno
dviguje – spušča

..... Tako nad ekvatorjem nastaja sklenjeno območje _____
ohlaja – segreva nizkega – visokega

zračnega tlaka, kar vpliva na večjo – manjšo količino padavin ob ekvatorju.

(2 točki)

5. Imenujte vremenotvorno središče, ki nastaja na območju, ki je na sliki 7 v barvni prilogi označeno s črko A, ter z opisom vzroka in posledice pojasnite njegov vpliv na količino padavin v Evropi poleti.

Vremenotvorno središće: _____

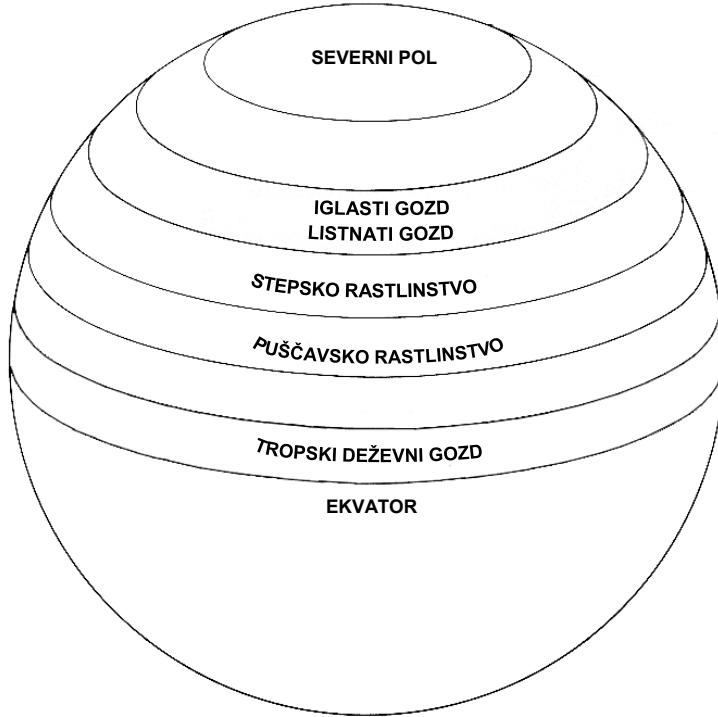
Pojasnitev: _____

(2 točki)

Svet 1

6. Slika 2 prikazuje poenostavljen in splošen model rastlinskih pasov od ekvatorja do severnega pola. V model je vpisana večina skupin naravnega rastlinstva. V prazna pasova severno od ekvatorja vpišite ustrezni skupini naravnega rastlinstva.

Slika 2

(Prirejeno po: Galbraith, I., 1995: Understanding the Physical World, str. 112. Oxford University Press. Oxford)

(2 točki)

7. V preglednico vpišite DA, če je trditev pravilna, oziroma NE, če je napačna.

Trditev	DA ali NE
Na zavetnih pobočjih Skalnega gorovja prevladujejo vlagoljubne rastline.	
Gozdna meja v Himalaji je višja kakor v Alpah.	

(2 točki)

M 1 8 2 5 0 1 2 1 0 7

7/20

8. Na sliki 8 v barvni prilogi so s črkami A, B, C in D označene reliefne enote Južne Amerike. Samo pred tri opise prsti pripišite črko tiste reliefne enote s slike 8 v barvni prilogi, v kateri prevladuje prst z opisanimi značilnostmi.

- Zaradi nizkih temperatur je prst večji del leta zamrznjena.
- Prst v nižavju je zelo globoka in izprana.
- Zaradi visokotravne stepne prst vsebuje veliko humusa.
- Zaradi izpiranja, ki ga povzročata snežnica in deževnica, je prst značilne sive barve.
- Zaradi skromnega rastlinstva prst skoraj ne vsebuje humusa.

(3 točke)

9. Obkrožite območje v Afriki, kjer so posledice intenzivnega poljedelstva najbolj negativno vplivale na prst, in pojasnite vpliv te oblike kmetijstva na slabšanje kakovosti prsti.

Atlas

dolina ob Nilu

Kalaharska kotlina

(3 točke)

Svet 2

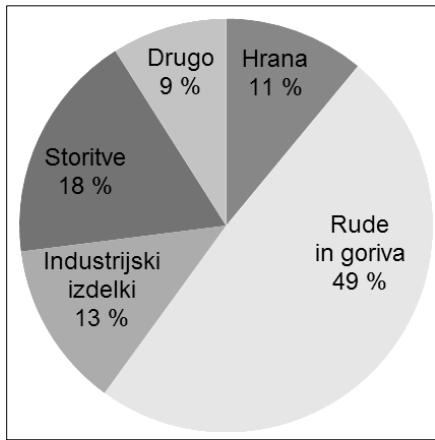
10. Obkrožite DA, če je trditev pravilna, oziroma NE, če je napačna.

DA NE Najnovejša industrijska območja v Združenih državah Amerike so se razvila na območju Velikih jezer, kjer je na voljo poceni transport.

DA NE Silicijeva dolina v Združenih državah Amerike je primer območja, usmerjenega v industrijo visoke tehnologije.

(2 točki)

11. Obkrožite državo, za katero je značilna sestava izvoza, ki jo prikazuje slika 3.

Slika 3

(Vir podatkov: Thirlwell, M., 2015: Exports in 2014: A first look.

URL: <http://News/Economics-at-in-2014-a-first-look>. Pridobljeno: 30. 12. 2016.)

Japonska

Kitajska

Avstralija

(1 točka)

12. Opišite dva različna razmestitvena dejavnika, ki sta spodbudila razvoj industrije na jugovzhodu Brazilije.

1 _____

2 _____

(2 točki)

M 1 8 2 5 0 1 2 1 0 9

13. S pomočjo slike 9 v barvni prilogi imenujte afriško državo, ki črpa nafto v delti reke Niger in v kateri energijski viri predstavljajo več kot polovico celotnega izvoza. Pojasnite negativno posledico, ki jo gospodarstvom držav povzroča odvisnost od izvoza ene same rude ali energijskega vira.

Država: _____

Pojasnitev: _____

(3 točke)

14. Preberite besedilo in pojasnite dve pozitivni okoljski posledici, ki ju bo povzročila opisana zamenjava energijskih virov na Kitajskem.

Kitajska je kot največji svetovni onesnaževalec v obdobju 2000–2013 kar za trikrat povečala porabo premoga. Najnovejša ekonomska študija pa dokazuje, da je poraba premoga v letu 2014 končno dosegla vrh in se potem dve leti zapored zmanjševala. To naj ne bi bilo naključje, ampak začetek stalnega upadanja. Upad v letih 2015 in 2016 se sicer deloma pripisuje manjši gospodarski rasti, vendar tudi prehodu Kitajske od težke industrije k storitvenim dejavnostim. Medtem ko poraba premoga upada, se na Kitajskem povečuje raba obnovljivih virov energije. Tako se je samo v prvi polovici leta 2016 proizvodnja električne energije iz vetrnih elektrarn in hidroelektrarn povečala za 13 %, iz sončnih elektrarn pa za 20 %.

(Prirejeno po: Carrington, D., 2016: China's coal peak hailed as turning.

URL: <https://www.theguardian.com/environment/2016/jul/25/china-coal-peak-hailed-turning>. Pridobljeno: 30. 12. 2016.)

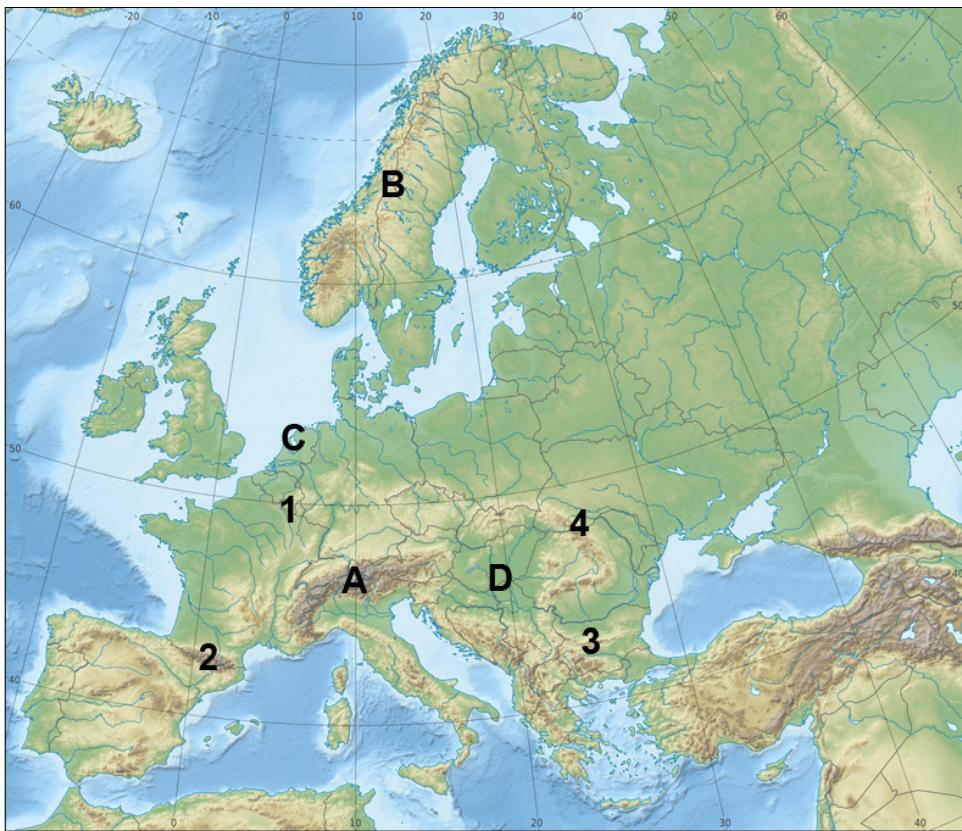
1 _____

2 _____

(2 točki)

Evropa 1

15. Na sliki 4 so s številkami 1, 2, 3 in 4 označena gorovja. Izpišite številko najstarejšega gorovja in imenujte orogenezo, v kateri je gorovje nastalo.

Slika 4

(Prirejeno po: Maps of Europe. Detailed relief map of Europe. URL: <http://www.maps-of-europe.net/>. Pridobljeno: 27. 11. 2016.)

Številka gorovja: _____

Orogeneza: _____

(2 točki)

16. Današnja reliefna izoblikovanost gorovja, ki je na sliki 4 v nalogi 15 označeno s črko A, je rezultat delovanja različnih preoblikovalnih procesov v preteklosti. Za posamezno geološko dobo opišite prevladujoč proces, ki je odločilno vplival na današnjo reliefno podobo označenega gorovja.

Terciar: _____

Pleistocen: _____

(2 točki)

17. Na črto pred vsako trditvijo napišite B, če opisuje značilnost Baltskega ščita, oziroma R, če opisuje značilnost Ruske plošče, ali O, če opisuje značilnosti obeh.

- Zahodno od pokrajine se dviguje gorovje iz starejšega paleozoika.
 Jezera so posledica celinske poledenitve.
 Pribaltske države ležijo na predkambrijskih kamninah, ki jih pokrivajo plasti mlajših sedimentov.

(2 točki)

18. Na sliki 4 v nalogi 15 so s črkami A, B, C in D označena območja v Evropi. K trditvam v preglednici vpišite črko tistega območja, za katero trditev velja.

Trditev	Črka območja
Kvartarni rečni nanosi se menjavajo z nanosi puhlice.	
Severni in južni pas sta pretežno iz apnenca, osrednji pa iz magmatskih in metamorfnih kamnin.	

(2 točki)

19. S pomočjo slike 10 v barvni prilogi pojasnite vzrok za nastanek edine otoške severnoevropske države.

(2 točki)

Evropa 2

20. S pomočjo slike 11 v barvni prilogi imenujte jezikovni skupini, ki sta v legendi označeni s črkama B in H.

B: _____

H: _____

(2 točki)

21. S pomočjo besedila imenujte narodnostno skupino, katere pripadniki so člani opisane organizacije, in opišite glavni cilj, za katerega se zavzemajo.

Eta: Konec premiria

Eta: Renes premij
Sreda 6.6.2007

Madrid – Organizacija Eta naj bi po lastnih napovedih z današnjim dnem končala enostransko premirje, ki ga je razglasila marca lani. Eta je namreč napovedala, da bo v torek opolnoči končala premirje in znova vzela v roke orožje, saj niso bili izpolnjeni "minimalni pogoji" za nadaljevanje pogajani s špansko vlado.

Eta je premirje prekršila že decembra, ko je na madridskem letališču izvedla bombni napad, v katerem sta bila ubita dva človeka. Napad je spokopal že tako težavni mirovni proces in onemogočil nadaljnje pogovore med Eto in špansko vlado. Napetosti pa je še povečala odločitev španskih sodišč, da političnim strankam, ki domnevno sodelujejo z Eto, ne dovolijo nastopa na lokalnih volitvah.

(Prirejeno po: Svet. Eta: Konec premirja. Delo. URL: <http://www.delo.si/clanek/o217583>. Pridobljeno: 12. 12. 2016.)

Narodnostna skupina:

Opis:

22. Slika 12 v barvni prilogi prikazuje versko sestavo otoka Irska. Obkrožite naslov, ki ustreza vsebini karte.

Delež katoliškega prebivalstva

Delež protestantskega prebivalstva

Delež pravoslavnega prebivalstva

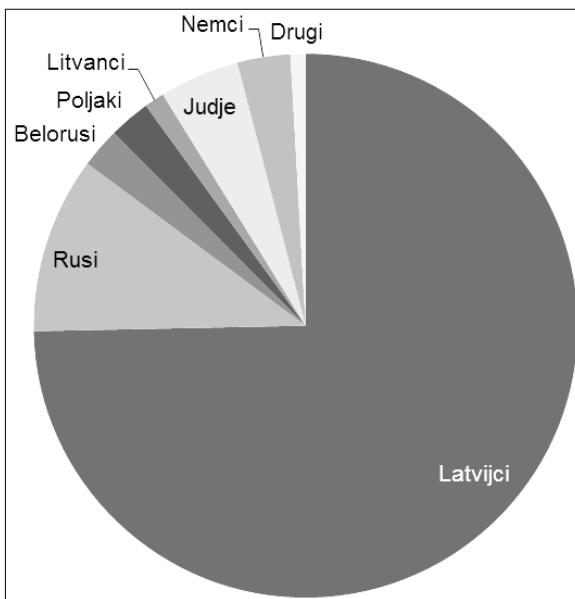
(1 točka)

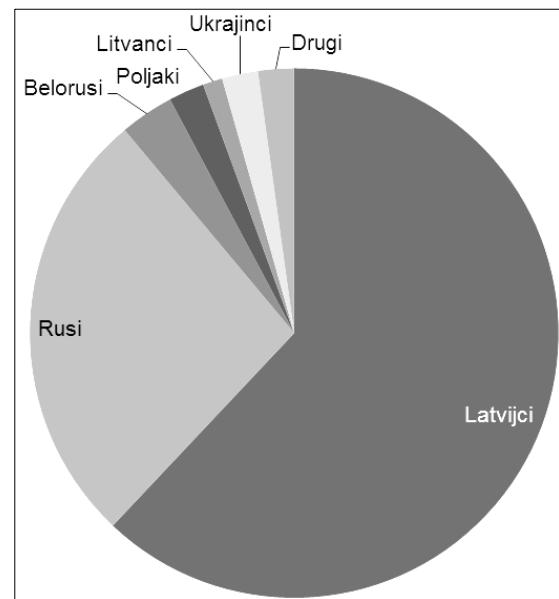
23. Z opisom vzroka in posledice pojasnite nastanek severnoirskega vprašanja.

(2 točki)

24. Na slikah 5 in 6 je prikazana narodnostna sestava Latvije leta 1935 in 2011. Izpišite številko slike, ki prikazuje narodnostno sestavo Latvije leta 2011. Z opisom vzroka in posledice pojasnite spremembo narodnostne sestave Latvije med letoma 1935 in 2011.

Slika 5

Slika 6

(Vir podatkov: Population of Latvia according to ethnic group 1925–2013. Demographics of Latvia. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_Latvia. Pridobljeno: 3. 2. 2017.)

(Vir podatkov: Population of Latvia according to ethnic group 1925–2013. Demographics of Latvia. Wikipedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Demographics_of_Latvia. Pridobljeno: 3. 2. 2017.)

Številka slike: _____

Pojasnitev: _____

(3 točke)

Prazna stran

M 1 8 2 5 0 1 2 1 1 1 5

15/20

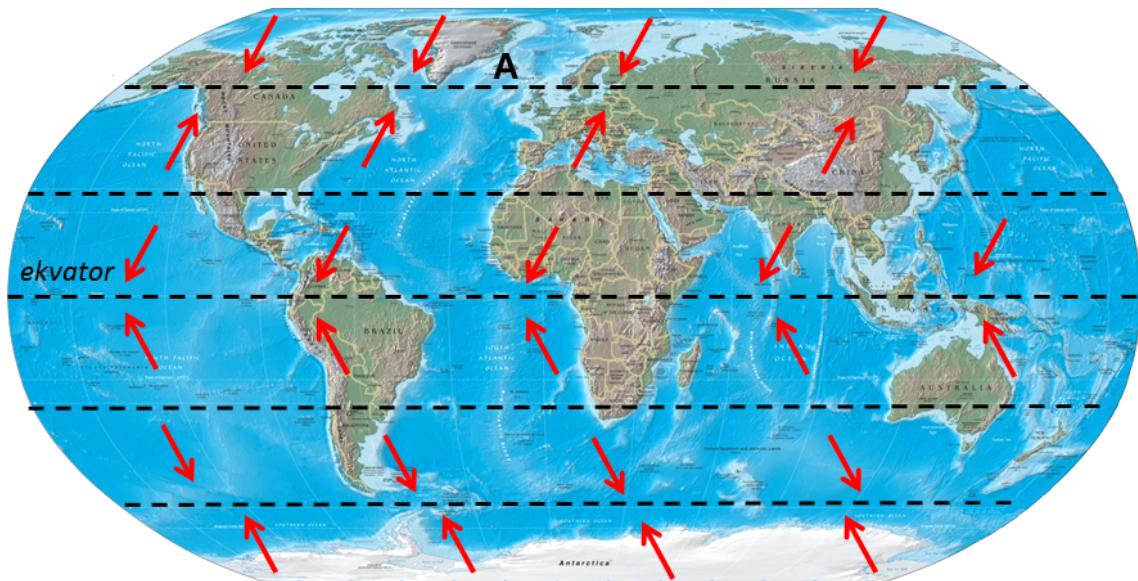
Prazna stran

Prazna stran

Barvna priloga (k Izpitni poli 1)

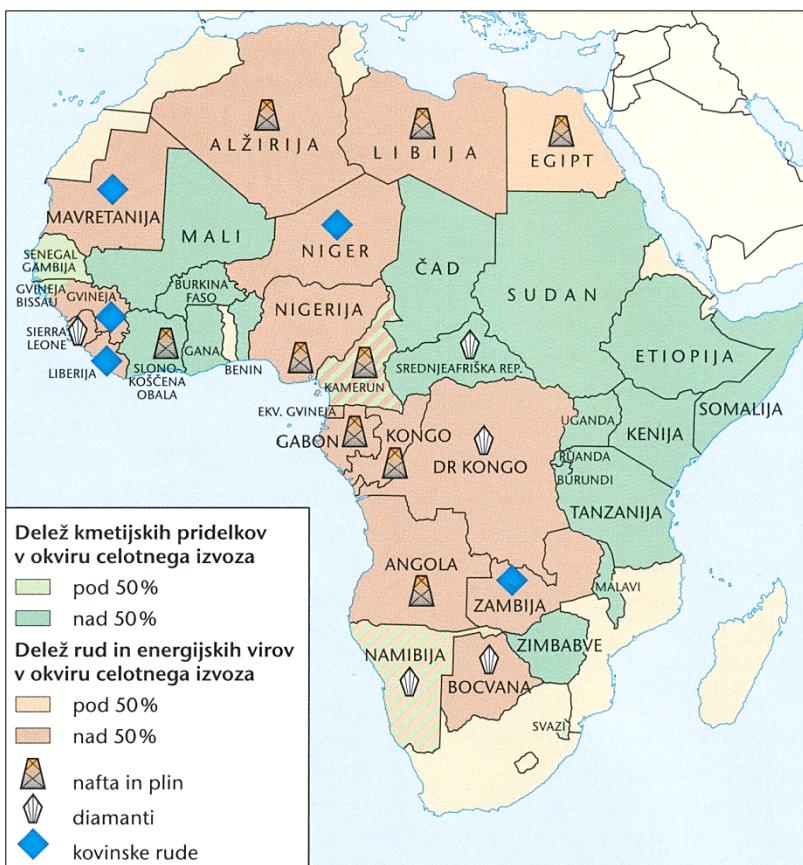
Slika 7

(Prejeno po: Petrovec, V., in drugi, 2014: Naravoslovje in tehnika 5. E-učbenik za naravoslovje in tehniko v 5. razredu osnovne šole. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <http://www.iucbeniki.si/nit5/1337/index5.html>. Pridobljeno: 2. 12. 2016.)

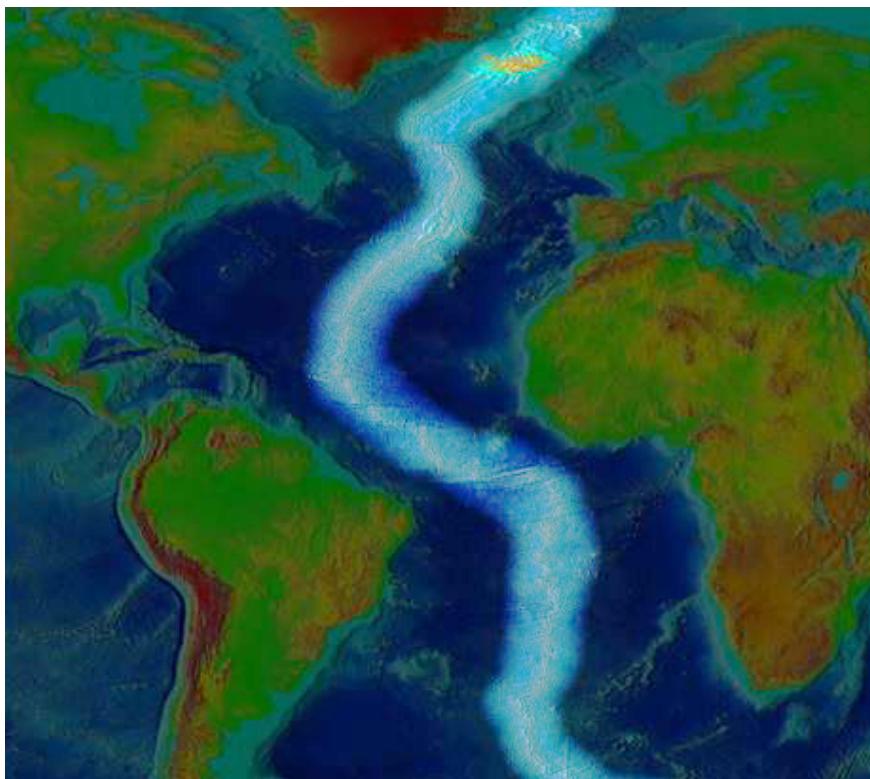

Slika 8

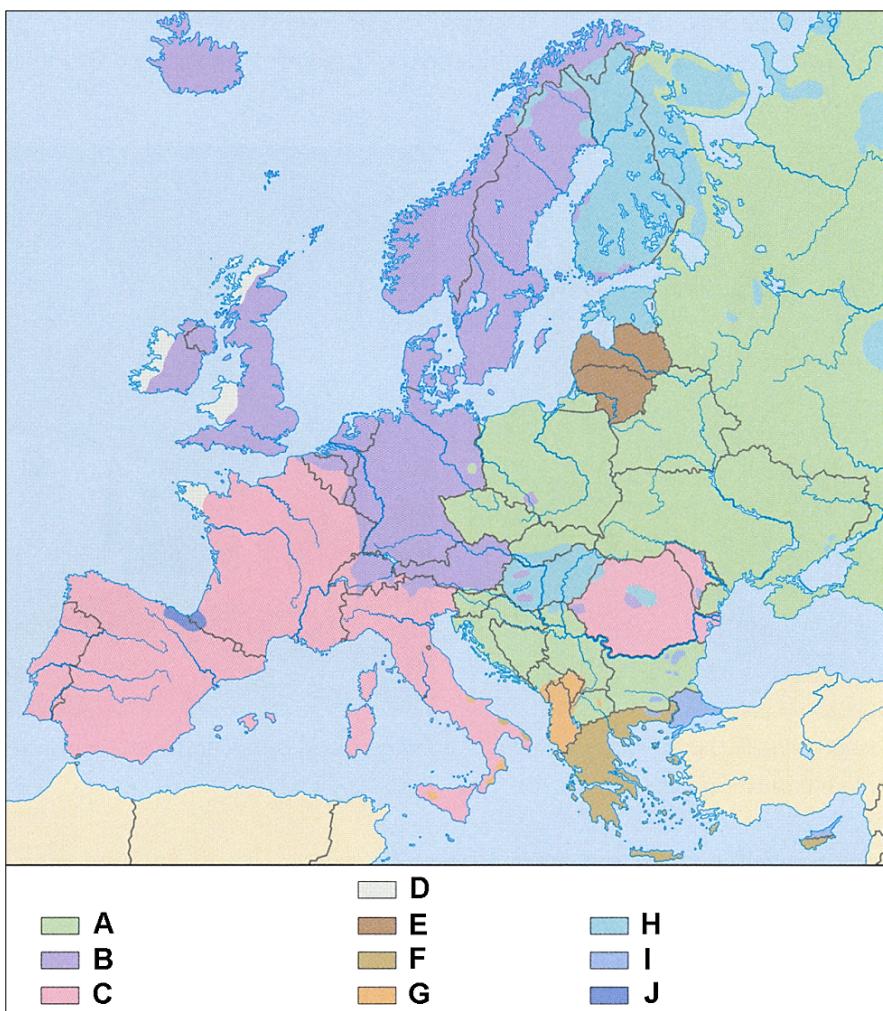
(Prejeno po: Janžekovič, M., Jeršin Tomassini, K., 2015: Geografija 8. I-učbenik za geografijo v 8. razredu osnovne šole. Zavod RS za šolstvo. Ljubljana. URL: <https://eucbeniki.sio.si/geo8/2591/JA-ekvator.png>. Pridobljeno: 12. 12. 2016.)

Slika 9

(Vir: Senegačnik, J., 2013: Svet. Geografija za 2. letnik gimnazij, str. 56. Modrijan. Ljubljana)

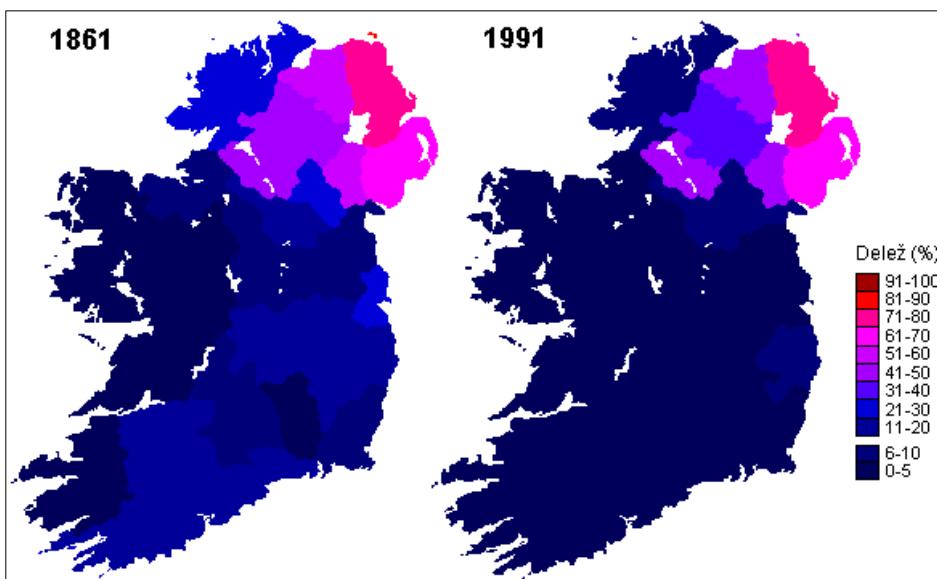
Slika 10

(Vir: Godec, G., in drugi, 2008: Geografija Severne Evrope. Elektronski vir. Svarog. Miklavž na Dravskem polju)

Slika 11

(Prijevano po: Senegačnik, J., in drugi, 2015: Evropa. Geografija za 2. in 3. letnik gimnazij, str. 18. Modrijan. Ljubljana)

Slika 12

(Prijevano po: Johnston, W., Abbot, P., 2001: Changing distribution of in Ireland: 1861–1991.
URL: http://www.wesleyjohnston.com/users/ireland/past/_1861_1991.html. Pridobljeno: 12. 12. 2016.)

Prazna stran